

persbericht

Den Haag, 8 maart 2012

IQ met beperkingen

Steeds meer licht verstandelijk gehandicapten en zwakbegaafden vragen AWBZ-zorg

- In 2009 hadden 164.000 personen recht op AWBZ-zorg voor verstandelijk gehandicapten (VG-zorg). Krap tweevijfde van hen was ernstig verstandelijk gehandicapt (IQ minder dan 50), ruim tweevijfde licht verstandelijk gehandicapt (IQ tussen 50 en 69) en eenvijfde zwakbegaafd (IQ tussen 70 en 84). De uitgaven voor deze zorg bedroegen in 2009 circa 6,2 miljard euro.
- Het totaal aantal personen met een vraag naar VG-zorg nam tussen 1998 en 2009 toe van 80.000 tot 164.000. Dat is een gemiddelde jaarlijkse groei van 7% per jaar, veel meer dan de groei van de Nederlandse bevolking (0,5% per jaar).
- De groei vond vooral plaats onder mensen met een licht verstandelijke handicap, op enige afstand gevolgd door zwakbegaafden. Het aantal ernstig verstandelijk gehandicapten dat zorg vroeg nam nauwelijks toe.
- Licht verstandelijk gehandicapten en zwakbegaafden zijn vaker dan ernstig verstandelijk gehandicapten jong. De vraag naar VG-zorg is onder jongeren dan ook sneller gestegen dan onder de 23-plussers.
- De IQ-maatregel uit het regeerakkoord, die de toegang tot zorg voor de groep zwakbegaafden beperkt, zal betrekking hebben op een kleine 33.000 zwakbegaafden. Een derde van hen vraagt langdurig verblijf. De zorgvraag van zwakbegaafden verschilt niet veel van die van licht verstandelijk gehandicapten.

Dit zijn de belangrijkste conclusies uit de SCP-publicatie *IQ met beperkingen. De mate van verstandelijke handicap van zorgvragers in kaart gebracht*, die op donderdag 8 maart verschijnt. In het rapport gaan de onderzoekers dr. Isolde Woittiez, drs. Michiel Ras en Debbie Oudijk Msc in op de ontwikkelingen van de vraag naar zorg voor verstandelijk gehandicapten in de periode 1998-2009. Het rapport kwam tot stand op verzoek van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. In dit onderzoek is gekeken naar de aanvragen die werden gehonoreerd door het Centrum Indicatiestelling Zorg, dat de toegang tot de AWBZ regelt. Specifiek is gekeken naar de mate van verstandelijke handicap (IQ). Bij veel zorgvragers is deze onbekend. Daarom is in dit onderzoek een onderbouwde schatting gemaakt van hun IQ.

Zorg voor verstandelijk gehandicapten

Verstandelijk gehandicapten kunnen vanwege hun beperkingen een beroep doen op de AWBZ. Ze kunnen een aanvraag (laten) indienen voor AWBZ-zorg voor verstandelijk gehandicapten, indien hun IQ lager is dan 70. Indien hun IQ tussen de 70 en 85 (zwakbegaafden) ligt, kunnen ze ook een beroep doen op AWBZ-zorg, als er sprake is van bijkomende problemen, zoals gedragsstoornissen of een langdurige behoefte aan ondersteuning. De uitgaven aan zorg voor verstandelijk gehandicapten lagen in 2009 rond de 6,2 miljard euro. Dat is ongeveer een kwart van de totale uitgaven in de AWBZ.

Groei onder licht verstandelijk gehandicapten en zwakbegaafden

De zorgvraag van licht verstandelijk gehandicapten en zwakbegaafden groeide het meest. Beide groepen zijn gemiddeld genomen jonger dan de ernstig verstandelijk gehandicapten. Hierdoor groeit de totale vraag onder jongeren (tot 23 jaar) veel sterker dan onder ouderen. Er zijn geen aanwijzingen dat het totaal aantal mensen met een verstandelijke handicap in de bevolking is toegenomen. De sterke groei in de zorgvraag wordt mede veroorzaakt door veranderingen in indicatiestelling, in het beleid en in de samenleving. Voor een deel is de groei van de zorgvraag een bedoeld effect geweest van beleid. Het streven naar verbetering van de kwaliteit en een meer divers aanbod van zorg was erop gericht de cliënten beter te bedienen. Daarnaast zijn er betere mogelijkheden gekomen om diagnoses te stellen op het terrein van bijkomende problematiek zoals (lichte vormen van) autisme en ADHD.

Voorgenomen IQ-maatregel heeft betrekking op 33.000 zwakbegaafden

De IQ-maatregel uit het regeerakkoord heeft betrekking op een kleine 33.000 zwakbegaafde zorgvragers. Zij hebben een iets lichtere zorgvraag dan licht verstandelijk gehandicapten. De zwakbegaafde en licht verstandelijk gehandicapte zorgvragers verschillen minder van elkaar dan van de ernstig verstandelijk gehandicapte zorgvragers. Een derde van de zwakbegaafde zorgvragers is voor langdurig verblijf geïndiceerd, net als ruim een derde van de licht verstandelijk gehandicapte zorgvragers. Wel zien we dat de zorg bij zwakbegaafde vragers gemiddeld genomen iets minder uren omvat en iets korter van duur is. De groep zwakbegaafde zorgvragers die onder de voorgenomen IQ-maatregel wordt uitgesloten van VG-zorg, zal wellicht naar andere sectoren uitwijken, zoals de jeugdzorg, de ggz of de WMO.

Bij de invoering van de IQ-maatregel uit het Regeerakkoord zal het vaststellen van het IQ essentieel worden voor de toegang tot de VG-zorg. Maar de meting

van het IQ is lastig en de uitkomsten zijn niet erg stabiel. Een alternatief zou kunnen zijn om bij de toegang tot de VG-zorg meer naar de zorgbehoefte te kijken.

Persbericht

SCP-publicatie 2012/9, IQ met beperkingen, Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau, 2012, 978 90 377 0602 4, prijs € 19,90.

De publicatie is verkrijgbaar bij de (internet-)boekhandel, te bestellen of te downloaden via de website: www.scp.nl

Voor meer informatie over de inhoud van de publicatie: SCP: Michiel Ras, tel.: 070 – 340 7932, e-mail: m.ras@scp.nl of Isolde Woittiez, tel.: 070 – 340 7934. Voor algemene vragen: Irma Schenk, tel. 070-340 5605, e-mail : i.schenk@scp.nl